

॥ श्रीमद्भगवद्गीता अर्धविवेचने मत्तु व्वाख्यान ॥

अध्याय 17: श्रद्धात्रय विभाग योर्ग

1/2 (श्लोक 1-12), शनिवार, 28 सप्टेंबर 2024

विवेचनकाररु: गीता प्रविण कविता जि वरुु

YouTube लींक: <https://youtu.be/R6pd3tj-6gk>

**भगवन्तनु तिलिसि हेलिद त्रिदिश श्रद्धेयुल्लुमनुष्यन
लक्षणगलु**

इवतिन् अर्धविवेचनेयु कलयुक्नुवु पुणुर्णने मत्तु दिपे प्रखुलनेयुेदिगे पुणुर्णनेवलयितु. विवेचकरु गुरुवन्दनेयुेदिगे कलयुक्नुवनु आरुंभिसुतु शुकुराचलयु विरचित पुणुर्णने श्लोकवनु पुरिसि अदर मुहिमेयनु हेलुतु भगवद्गिते नमुगेलु तलयु सुदुरुपे, नमुगे जिवनदल्लु एनदरु दुःखवदुग, विषुदुग नमुगे नमु तलयु मुदिलिन हेलुनेनपुगुतुदुयुे हुगे इल्लु भगवद्गितेयुे आरुंभिवगुवुदु. युदु आरुंभिसुव मुेदलु अरुनन विषुदु पुरिसुति हेलुतुदु अवनु युदु मुदुवुदुे अदुवु बेलुवुे एनु दुदुदुदुल्लु सिलुकि हुकिकुेदुदुनु. एकेदुदु एरदु कडेयु सुन्यदल्लु तनुवरे इदुदुदु एनुदुदुदु. नितुनितुदु विवेक अवनल्लु इलुधुदुग सुकुकु श्रु कृष्णनु अवनुगे भगवद्गितेयुनु उषदुेश मुदुतुदु. युवुग नमुगे जिवनदल्लु एनु तुेकुवुदुिलुवुे, नमुदुदुदुगे अणुकरु अवरिसुकुेदुदुयुे अग नुवु भगवद्गितेगे शरुणुगतुरदुदु नमुगे पुरुशते उनुतुगुतुदु मत्तु सरुयुदु दुरियुल्लु हेलुगलु मुगु सुगुतुदु. गणुधुजियुवरुगु तुमु जिवनदल्लु एनु तुेकुदु इदु पुरिसुतुियुल्लु अवरु गीतुमुतेगे शरुणु हेलुगुतुदुदुदु एनुदु विवेचकरु तिलिसुतुदु. इदुके मुुखुवुगु बेलुदुदु **श्रुदु**. उुु भकनुगलु, अुनियुगलु, अदुवु कमुयुेगियुगलु एलुदुगु मुुखुवुगु इरुबेलुदुदुतुह गुणवुदुदु **श्रुदु**.

सदुशुव सडुारुंभुडु... एनु श्लोकवनु नुवु पुरिसुदुग नुवु पुणुर्ण गुरु पुरुपुरेयनुनेनपुगे तुदुकुेकुतुेवु. अदु शुकुराचलयु कुेदु अुनमुगुदुल्लुदुदु. अवरुगे अवरु भगवन्तन मुेलु मत्तु गुरुविन मुेलु अपुार श्रुदु इतु हुगुगु श्रुदु एनुदुदु अदुधुतुे जिवनके बेलुदु अतुवुशुकुवुदु गुणवुगुदु. श्रुदु इलुदु इदुदुदु जिवनदल्लु एनुनु पडेयुलु अगुवुदुिलु युवुदुे शसुु गुरुधुवनु अरुतुग अदुदुदु तिलियुवु एनुदु अंशवुदुदु अ लुखकरु अदुवु अ शसुुजुगु अपुार अुनवनु हेलुदुदुदु कुेदु शसुु गुरुधुदु मुनुदुदुयुल्लु भगवन्तनुगे, गुरुवुगे अरुसु नुवुलुवुगु शसुुगुरुधु पुणुर्णवुगुलु एनुदु पुणुर्णसुतु मुंगुलु अरुणवनु बुरुयुतुदु.

ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನೆಂದು ವಿವೇಚಕರು ಸುಂದರವಾದ ತೋಟಕಾಚಾರ್ಯರ ಕಥೆಯಿಂದ ಪಸುತ್ರಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ತೋಟಕಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರು. ಅವರಿಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಅಪ್ಪಾಣಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಎಲ್ಲಾ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು ಪಾಠ ಮಾಡಲು ಅನುವಾದಾಗ ತೋಟಕಾಚಾರ್ಯರು ಇನ್ನೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಬರುವಿಕೆಗಾಗಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಕಾಯುತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಪದ್ಮಪಾದಾಚಾರ್ಯರು, ತೋಟಕರನ್ನು ಕಾಯುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಏನು ಸಾಕಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಪಾಠಂಭಿಸಿ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ತೋಟಕರು ಗುರುಗಳ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಅದು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಪಾಠಗಳಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಶಿಷ್ಯರಿಗಲ್ಲ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ತನಗೆ ಏನೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೋಟಕಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯರು ಸ್ವ-ವಿರಚಿತ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ತತ್ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಅಲ್ಲೆ ರಚಿಸಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಬಿಡುವ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಆದರೆ ತನಗೆ ಆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದರು. ಏನು ಮಾಡುವುದು ಎಂದು ತೋಚದೆ ಗುರುಗಳ ಬಳಿ ಹೋಗಿ, ಗುರುಗಳೇ ನನಗೆ ಏನೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಾಗ ಗುರು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಶಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗಿ ಅಲ್ಲೆ ಶ್ಲೋಕ ರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅದೇ ಸುಂದರವಾದ **ತೋಟಕಾಪ್ಪಕಮ್**. ಗುರುವಿನ ಮೇಲೆ ಅಪಾರ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇದ್ದದ್ದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ವಿವೇಚಕರು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಅವರ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಗುರು ಗೋವಿಂದ ದೇವ ಗಿರಿ ಮಹಾರಾಜರು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಆದ ಆಹ್ಲಾಷವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡರು.

ಶ್ರದ್ಧೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯ ಎಂದಿಗೂ ಸಫಲತೆಯನ್ನು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇದೆಯೋ ನಾವು ಅವರ ಕೃಪಾ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದರೆ ನಮಗೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇದೆಯೋ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ನಾವು ಸದಾ ತತ್ಪರರಾಗಿರುತ್ತೇವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮಾನವನ ಮೆದುಳು ಅತ್ಯಂತ ಅದ್ಭುತವಾದದ್ದು. ಇದು ಏನನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ನಿರ್ಮಿಸಬಹುದು. ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಅದರ ಪೂರ್ಣ ಸದುಪಯೋಗ ಪಡೆಯಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ತಪ್ಪು ಮಾರ್ಗದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬೇಗನೆ ಎದ್ದು ವ್ಯಾಯಾಮ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭ್ಯಾಸವೆಂದು, ಅದರಿಂದ ನಮಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಇವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಅಭಾವದಿಂದ ಅದನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೆಲವರು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಗುರಿಯತ್ತ ಸಾಗಬೇಕಾದರೆ ಆ ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇರಬೇಕು.

ಎಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಸಮಾಗಮವಾದ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಕಲಿಕೆ, ಸ್ವಯಂ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಮುಖಾರವಿಂದದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಗೀತೆಯನ್ನು ಓದುವುದರಿಂದ, ಓದಿಸುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಧ್ಯೇಯ, ನಮ್ಮ ಜೀವಿತಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೊಂದು ಕೊರತೆ, ದುಃಖವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ದುಃಖದಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಶಕ್ತಿ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಿಂದ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಸಾಧಕನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದುಃಖಗಳು ಬಂದರೂ ಅವನು ಅದನ್ನು ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಅವನಿಗೆ ಇಂತಹ ಶಕ್ತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆ ಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಶ್ರದ್ಧಾವಾನ್ ಲಭತೇ ಜ್ಞಾನಂ. ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಭಗವಂತನು, ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರದ್ಧೆ ಇಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೂಡ ಸುಲಭವಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಶ್ರದ್ಧೆ ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ವಿನಾಶ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶ್ರದ್ಧೆ ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಹಾಗಾಗಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತುಂಬಾ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

ತಸ್ಮಾಚ್ಚಾಸ್ತೌ ಪಮಾಣಂ ತೇ ಕಾರ್ಯಕಾರ್ಯವ್ಯವಸ್ಥಿತೌ |

ಜ್ಞಾತ್ವಾಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಾನೋಕ್ತೌ ಕರ್ಮ ಕರ್ತುಮಿಹಾರ್ಹಸಿ || 16-24

ಶ್ಲೋಕ ೧೬.೨೩ ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಯಾರು ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿ ಸುಖ ಪರಮ ಗತಿಯು ಕೂಡ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ಲೋಕ ೧೬.೨೪ ರಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಮಾಣವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರಂತೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸು ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂಶಯ ಬಂದಂತೆ, ಅರ್ಜುನನಿಗೂ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದರೇನು? ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇದ್ದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರ ಏನು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಅರಿವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ನಾವು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಬದ್ಧವಾಗಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಹೇಗೆ? ನಾವು ಒಂದು ವೇಳೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದರೇನು ಎಂದು ಅರಿಯದೆ ಇದ್ದರೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳೇನು? ಎಂಬ ಎಲ್ಲಾ ಪಶ್ಚೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

17.1

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಯಜಂತೇ ಶ್ರದ್ಧಯಾನ್ವಿತಾಃ |

ತೇಪಾಂ(ನ್) ನಿಪಾಂತು ಕಾ ಕೃಷ್ಣ, ಸತ್ತ್ವಮಾಹೋ ರಜಸಮ್ರಃ ||1||

ಅರ್ಜುನ ಹೇಳಿದನು - ಹೇ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ! ಯಾರು ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೇವಲ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಕ್ತರಾಗಿ ದೇವಾದಿಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವರೋ, ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಯಾವ ರೀತಿಯದು ? ಸಾತ್ತ್ವಿಕವೋ ಅಥವಾ ರಾಜಸವೋ ಇಲ್ಲವೋ ತಾಮಸವೋ?

ಯಾರು ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೇವಲ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುವರೋ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿ ಯಾವ ರೀತಿಯದು? ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿರಬಹುದು. ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡದೆ ಇರಬಹುದು, ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಎಂಬುದರ ಅರಿವು ಇಲ್ಲದೆ ಇರಬಹುದು, ಎಲ್ಲರೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿಪಾಂತರಾಗಿಲ್ಲದೆ ಇರಬಹುದು, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಓದಿದರೂ ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇರಬಹುದು. ಅರ್ಜುನ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, "ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದರೆ ಏನು? ಅದನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಇದ್ದರೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇಟ್ಟು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರುಗಳ ನಿಷ್ಠೆ ಯಾವ ಪಕ್ಕಾರದಾಗಿರುತ್ತದೆ? ಹೇ ಕೃಷ್ಣ! ಅವರು ಸತ್ತ್ವಗುಣಿ, ರಜೋಗುಣಿ ಅಥವಾ ತಮೋಗುಣಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆಯೇ?"

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಮಗೆ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗುರು ವಾಕ್ಯದ ಮೇಲೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮಂದಮತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಏನಾದರೂ ತಪ್ಪುಗಳಾದರೆ ನಾವು ಯಾವ ಗುಣಿಗಳಾಗುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಮೂರು ಗುಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು 14ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಭಾರತ ದರ್ಶನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಧಾರ ಈ ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಗುಣತ್ರಯ ವಿಭಾಗಯೋಗ ಎನ್ನುವ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ಗುಣಗಳ ವಿಸ್ತೃತ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಭಗವಂತನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಗುಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ.

17.2

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ತ್ರಿವಿಧಾ ಭವತಿ ಶ್ರದ್ಧಾ ದೇಹಿನಾಂ(ಮ್) ಸಾ ಸ್ವಭಾವಜಾ |

ಸಾತ್ತ್ವಿಕೇ ರಾಜಸೀ ಚೈವ, ತಾಮಸೀ ಚೇತಿ ತಾಂ(ಮ್) ಶೃಣು ||2||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮ ಹೇಳಿದನು - ಮಾನವರ ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕಾರವಿಲ್ಲದ ಆ

ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ ಮತ್ತು ತಾಮಸ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿವೆ. ಅದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಭಗವಂತನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, "ಶ್ರದ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳಿರುತ್ತದೆ ನಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಈ ಗುಣಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ."

ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಶ್ರದ್ಧೆ ಬರಬಹುದು. ನಾವು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಕೆಲವು ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಪೂಜೆಯ ಕಡೆಗೆ, ಗುರುವಿನ ಕಡೆಗೆ, ಗುರು ವಾಕ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಒಲವು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸ್ವಭಾವಜ ಶ್ರದ್ಧೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಶ್ರದ್ಧೆ ಎಂದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಶ್ರದ್ಧೆ ನಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಶ್ರದ್ಧೆ ಉತ್ತಮವಾದದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವಜ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೀಗೆ ಕೂಡ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸ್ವಭಾವದೊಂದಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಕೂಡ ವಿಕಸಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನಾವು ಯಾವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತೇವೆಯೋ, ಆ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಶ್ರದ್ಧೆ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವೆಂದರೆ ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸಿಕ ಮತ್ತು ತಾಮಸಿಕ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ನ ತದಸಿಪ್ಯಧಿವ್ಯಾಂ ವಾ ದಿವಿ ದೇವೇಷು ವಾ ಪುನಃ |

ಸತ್ಯಂ ಪ್ರಕೃತಿಜೈರ್ಮುಕ್ತಂ ಯದೇಭಿಃ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರಭಿರ್ಗುಣೈಃ || 18-40

18ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ 40ನೇ ಶ್ಲೋಕ ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ತತ್ತ್ವವೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಮೂರು ಗುಣಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿದ್ಯಮಾನವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

17.3

ಸತ್ಯಾನ್ವರೂಪಾ ಸರ್ವಸ್ಯ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭವತಿ ಭಾರತ |

ಶ್ರದ್ಧಾಮಯೋಽಯಂ(ಮ್) ಪುರುಷೋ, ಯೋ ಯಚ್ಛ್ರದ್ಧಿ(ಸ್) ಸ ಏವ ಸಃ ||3||

ಎಲೈ ಅರ್ಜುನ ! ಎಲ್ಲರ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಅವರವರ ಅಂತಃಕರಣಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮನುಷ್ಯ ಶ್ರದ್ಧಾವಂತನು, ಯಾರು ಎಂತಹ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನು ಸ್ವತಃ ಅದರಂತೆ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ಯಾರ ಶ್ರದ್ಧೆ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ಸ್ವರೂಪವೂ ಇರುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಎಂದು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಸಂಬೋಧನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಕೂಡ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇರುತ್ತದೆಯೋ ಅವನಲ್ಲಿ ಅದೇ ವಿಚಾರಗಳು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅವನು ಅದೇ ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೇ ಅದರಂತೆ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಯಾರ ಶ್ರದ್ಧೆ ರಾಜಸಿಕ ಆಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅವರು ಸುತಾಟ್ರಕ್ಕೆ ಪಾಠಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪಾಮುಖ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಶ್ರದ್ಧೆ ರಾಜಸಿಕ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವನ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮೇಲೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿರುತ್ತದೆ. ಅವನು ರಾಜಸೀ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರಣೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರೇರಣೆ ಬರುವುದು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ, ನಮ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆ ಏನಾದರೂ ಸಾತ್ವಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಸಾತ್ವಿಕತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ.

ವಿವೇಚಕರು ಇದನ್ನು ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಕಥೆಯ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜನು ಸುಂದರ, ರಮಣೀಯ, ದ್ವಾರಕಾಧೀಶನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದವ ಎಲ್ಲ ಮೂರ್ತಿಕಾರರಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ಮೂರ್ತಿಕಾರ ಸುಂದರವಾದ ಮತ್ತು ರಮಣೀಯ ದ್ವಾರಕಾಧೀಶನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕೆತ್ತಿಕೊಡುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುವುದು

ಎಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ರಾಜ್ಯದ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮೂರ್ತಿಗಾರ ಮಹಾರಾಜನ ಬಳಿ ಬಂದು, "ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷೆಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೆತ್ತಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಆದರೆ ನನಗೆ ಸರಿ ಎನಿಸುವ ಕಲ್ಲು ಸಿಗುವವರೆಗೂ ನಾನು ಕೆತ್ತನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪಾರಂಭಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಷರತ್ತನ್ನು ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮೂರ್ತಿಗಾರನ ವಿಶೇಷ ಗುಣವೆಂದರೆ ಅವನು ಕಲ್ಲಿನ ಜೊತೆ ವಾರ್ತಾಲಾಪನೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಜನ ಆದೇಶದ ಮೇಲೆ ಸೈನಿಕರು ಕೆತ್ತನೆಯ ಕಲಿಗಾಗಿ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸಿ ರಾಜ್ಯ ಹೊರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ವಿವಿಧ ಕೆತ್ತನೆಯ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಮೂರ್ತಿಗಾರ ನಾಲ್ಕು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಕಲ್ಲಿನೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಪಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಆ ಕಲ್ಲು ಅಳುತ್ತಾ ಆ ಮೂರ್ತಿಗಾರನಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು ನನಗೆ ಈ ಉಳಿ ಪೆಟ್ಟು ಸಹಿಸಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ನನಗೆ ಯಾವ ಆಕಾರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಮೂರ್ತಿಗಾರನು ಅದನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಎರಡನೆಯ ಕಲ್ಲಿನೊಂದಿಗೆ ಕೆತ್ತನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲ ದಿನಗಳು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಕೆತ್ತನೆಯ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದಾಗ ಆ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಮೂರ್ತಿಗಾರನನ್ನು ಕುರಿತು ನನ್ನಿಂದ ಇನ್ನು ಈ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಆಗದು ನನ್ನನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು ಎಂದು ಕೇಳಿತು. ಮೂರ್ತಿಗಾರನು ಆ ಎರಡನೆಯ ಕಲ್ಲನ್ನು ಬದಿಗೆ ಇಟ್ಟನು. ಈಗ ಮೂರ್ತಿಗಾರನು ಮೂರನೆಯ ಕಲ್ಲಿನೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಆರು ತಿಂಗಳು ಸತತ ಆ ಕಲ್ಲಿನೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ತರುವಾತ ಆ ಕಲ್ಲು ನೋವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದೆ ಇನ್ನು ನನ್ನಿಂದಲೂ ಈ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಆಗದು ನನ್ನನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು ಎಂದಿತು. ಮೂರ್ತಿಗಾರನು ಅದನ್ನು ಸಹ ಬದಿಗಿಟ್ಟು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಕಲ್ಲಿನೊಂದಿಗೆ ಕೆತ್ತನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ ಆ ಕಲ್ಲನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಮೂರ್ತಿಗಾರನಿಗೆ ಅದರ ಸಾತ್ವಿಕತೆಯ ಅನುಭವ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕಲ್ಲು ಮೂರ್ತಿಗಾರನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ, "ನಿನಗೆ ಯಾವ ಆಕಾರ ಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಉಳಿಪೆಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಕೋ. ನಾನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇದೆ. ನನ್ನಂತಹ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಸುಂದರ ದ್ವಾರಕಾಧೀಶನ ಮೂರ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ವಿಷಯವೇ ಇಲ್ಲ" ಮೂರ್ತಿಗಾರನು ಆ ಕಲ್ಲಿನೊಂದಿಗೆ ಸತತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಸುಂದರ ದ್ವಾರಕಾಧೀಶನ ವಿಗ್ರಹದ ಕೆತ್ತನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ವಿಗ್ರಹ ಹೇಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಇನ್ನೇನು ಅದು ನಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿ ಬಿಡುವುದು ಎಂಬ ಭಾವವಿತ್ತು ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ರಾಜನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ತನ್ನ ಕೊರಳಿನ ಹಾರವನ್ನು ಆ ಮೂರ್ತಿಗಾರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡ ನಾಲ್ಕು ಕಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲ್ಲು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಶಿಪಾಪಿಸಲಟ್ಟು, ಭಗವಂತನ ರೂಪವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಆರು ತಿಂಗಳು ಉಳಿ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದ ಕಲ್ಲು ದೇಗುಲದ ಹೊರಗಿನ ಸಿಂಹದ ಮೂರ್ತಿಯಾಯಿತು. ಎರಡನೇ ಕಲ್ಲು ದೇಗುಲದ ನೆಲಹಾಸಿಗೆಯಾಯಿತು. ಮೊದಲನೆಯ ಕಲ್ಲನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಇಡಲಾಯಿತು. ಯಾರು ಎಷ್ಟನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಅಷ್ಟೇ ಪಶಾಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸೂರ್ಯ ಮುಂಜಾನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇನೂ ಪಖರವಲ್ಲದ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹಾಗಲ್ಲ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಕಾದು ಪಖರ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಸೂಸುತ್ತದೆ.

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಟದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಶ್ರದ್ಧೆ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಅದು ಕಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ತುಂಬಾ ಕಠಿಣವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮಾನವನ ಮಸ್ತಿಷ್ಕ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಅತ್ಯಂತ ಬಲಶಾಲಿ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ನಾವು ನಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿಕಸಿತಗೊಳಿಸಬಹುದು. ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಬೆಂಕಿ ಪೊಟ್ಟಣದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇದ್ದರೆ ಅದರ ಫಲ ಸ್ವರೂಪ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಬಹುದು.

17.4

**ಯಜಂತೇ ಸಾತ್ವಿಕಾ ದೇವಾನ್, ಯಕ್ಷರಕ್ಷಾಂಸಿ ರಾಜಸಾಃ |
ಪ್ರೇತಾನೂತಗಣಾಂಶ್ಚಾನ್ಯೈ, ಯಜಂತೇ ತಾಮಸಾ ಜನಾಃ ||4||**

ಸಾತ್ವಿಕರು ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ರಾಜಸ ಪುರುಷರು ಯಕ್ಷ-ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಇನ್ನುಳಿದ ತಾಮಸ ಮನುಷ್ಯರು ಪ್ರೇತ-ಭೂತ ಗಣಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಮ್ಮ ದಿನಚರಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು ಪೂಜೆಯಿಂದ, ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ. ನಮ್ಮ ಉಪಾಸನೆ ಯಾರದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ದೇವರನ್ನು ಯಾರೆಲ್ಲಾ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಸಾತ್ವಿಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರು ರಾಜಸಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮನೋಕಾಮನೆಯ ಪೂರ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ಯಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರೇತ ಭೂತ ಗಣಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ತಾಮಸೀ ಗುಣ ಉಳ್ಳವರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಹಾನಿ ಉಂಟು ಮಾಡಲು ಅವರು ಪ್ರೇತಭೂತಗಳ ಅನುಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

17.5

**ಅಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತಂ(ಜ್) ಘೋರಂ(ನ್), ತಪ್ಯಂತೇ ಯೇ ತಪೋ ಜನಾಃ |
ದಂಭಾಹಂಕಾರಸಂಯುಕ್ತಾ(ಖ್), ಕಾಮರಾಗಬಲಾನಿತ್ಯತಾಃ ||5||**

ಯಾವ ಮನುಷ್ಯರು, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋಚಿದಂತೆ ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೋ, ದಂಭ-ಅಹಂಕಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಕಾಮ, ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಬಲದ ಅಭಿಮಾನವುಳ್ಳವರೋ -

ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಯಿಂದ ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಾಮಸಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಕರು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ವೈಷ್ಣೋದೇವೀ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ತುಂಬಾ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಾವದಿಂದ ಹೋಗಬೇಕು. ಬದಲಾಗಿ ಮಂಡಿಯ ಬಲದ ಮೇಲೆ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಂಡಿಯಿಂದ ರಕ್ತವೆಲ್ಲ ಹರಿದು ಬರುವಂತೆ ಹೋಗಬಾರದು. ಇದನ್ನು ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ದೇವರ ಬಳಿ ಹೋಗುವಾಗ, ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ, ಇಲ್ಲವೇ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಸಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಶೃಂಗರಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಗಡಿಬಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಪೂಜೆ, ಜಪ ಮಾಡಬಾರದು. ಪೂರ್ಣ ಸತ್ಕಭಾವದಿಂದ, ಪ್ರಸನ್ನ ಭಾವದಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ದಂಭ ಮತ್ತು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ನಾವು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ಪಶಂಸಿಸಲಿ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಂಡಿಯ ಮೇಲೆ ವೈಷ್ಣೋದೇವೀ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಹತ್ತುವಾಗ, ನೋಡಿದವರು ಇವರನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾಭಕರು ಎಂದಾಗ ದಂಭ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಬೀಗುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಕಾಮ ಮತ್ತು ರಾಗದ ಬಲದಿಂದ ಅವರು ರಕ್ತವನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ತಲೆ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ತಪ್ಪು ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

17.6

**ಕರ್ಷಯಂತಃ(ಶ್) ಶರೀರಸ್ಥಂ(ಮ್), ಭೂತಗಾಮಮಚೇತಸಃ |
ಮಾಂ(ಇ್) ಚೈವಾಂತಃ(ಶ್) ಶರೀರಸ್ಥಂ(ನ್), ತಾನಿದ್ವಾನ್ಯಸುರನಿಶ್ಚಯಾನ್ ||6||**

ಶಾಸ್ತ್ರವಿರುದ್ಧವಾದ ಉಪವಾಸವಾದಿ ಘೋರ ಆಚರಣೆ ಮೂಲಕ ಶರೀರವನ್ನು ಒಣಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಭಗವಂತನ ಅಂಶರೂಪಿಯಾದ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಕಷ್ಟ ಕೊಡುವುದು-ಜೀವ ಸಮುದಾಯವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಕೃಶಗೊಳಿಸುವುದು. ಶರೀರ ರೂಪದಿಂದ ಜೀವ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿರುವ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನೂ ಸಹ ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುವರೋ ಆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಆಸುರೀ ಸ್ವಭಾವದವರೆಂದು ತಿಳಿ.

ಶರೀರಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ಕೊಡುತ್ತಾ ಇಂದ್ರಿಯ ಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ಚೇತನವೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ, ಜ್ಞಾನವೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ, ವಿವೇಕ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಂತೆ, ಶರೀರದ ಒಳಗಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಅಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹಾನಿ ಮಾಡುವವರು ಅಸುರರು ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು ಎಂದಿದಾವನೆ ಭಗವಂತ.

ಮುಂದೆ ಭಗವಂತ ಭೋಜನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಉಪಾಸನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ ಭಗವಂತ,

ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಭೋಜನ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಭೋಜನ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಕೂಡ ಇರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಶರ್ದೆ ಇರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಶರ್ದೆ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿರವಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿರವು, ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಭೋಜನದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪವನ್ನು ಭಗವಂತ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಯುರ್ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಯಾವ ಭೋಜನ ಉತ್ತಮವಾದುದು? ಭೋಜನದ ಸಮಯ? ಹೇಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು? ಯಾವ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಬೇಕು? ಎಂದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

17.7

**ಆಹಾರಸತ್ವೈ ಸರ್ವಸ್ಯ ತ್ರಿವಿಧೋ ಭವತಿ ಪಿರಿಯಃ |
ಯಜ್ಞಸತ್ಪ್ರಸಥಾ ದಾನಂ(ನ್), ತೇಷಾಂ(ಮ್) ಭೇದಮಿಮಂ(ಮ್) ಶೃಣು ||7||**

ಭೋಜನವೂ ಸಹ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವರವರ ಪಕ್ಯತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮೂರು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಪಿರಿಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಯಜ್ಞ ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ದಾನವೂ ಸಹ ಮೂರು ವಿಧ. ಅವುಗಳ ಈ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭೇದಗಳನ್ನು ಕೇಳು.

ಭಗವಂತ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, "ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧಗಳಿವೆ, ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ತಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮೂರು ವಿಧಗಳಿವೆ." ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಆಹಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಮುಂದೆ ಯಜ್ಞ ದಾನ ತಪದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

**ಯಜ್ಞದಾನತಪಃಕರ್ಮ ನ ತ್ಯಜ್ಯಂ ಕಾರ್ಯಮೇವ ತತ್ |
ಯಜ್ಞೋ ದಾನಂ ತಪಶ್ಚೈವ ಪಾವನಾನಿ ಮನೀಷಿಣಾಮ್ || 18-5**

18ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ 5ನೇ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಈ ಯಜ್ಞ ದಾನ ತಪಗಳನ್ನು ಬಿಡಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

17.8

**ಆಯುಃ(ಸ್)ಸತ್ತ್ವಲಾರೋಗ್ಯಸುಖಪ್ರೀತಿವಿವರ್ಧನಾಃ |
ರಸಾಃ(ಸ್) ಸ್ನಿಗ್ಧಾಃ(ಸ್) ಸ್ಥಿರಾ ಹೃದ್ಯಾ ಆಹಾರಾಃ(ಸ್) ಸಾತ್ವಿಕಪಿರಿಯಾಃ ||8||**

ಆಯುಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿ ಬಲ, ಆರೋಗ್ಯ, ಸುಖ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವಂತಹ ರಸಯುಕ್ತವಾಗಿ ತುಪ್ಪದಿಂದ ತಯಾರಾದ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವಂತಹ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪಿರಿಯವಾದ ಆಹಾರಗಳು ಅರ್ಥಾತ್ ಭೋಜನದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಸಾತ್ವಿಕ ಪುರುಷರಿಗೆ ಪಿರಿಯವಾಗುತ್ತವೆ

ಭಗವಂತನು ಇಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಆಹಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಸ್ಥಿರವಾದಿಂದ ಕೂಡ ಸಾತ್ವಿಕವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಥವಾ ಯಾರು ಸಾತ್ವಿಕವಾಗಿರುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ಸಾತ್ವಿಕ ಆಹಾರ ಪಿರಿಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ರಾಜಸಿಕ ಮತ್ತು ತಾಮಸಿಕ ಆಹಾರಗಳು ಇಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ವಿವೇಚಕರು ಇಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದ್ ಗಿರಿ ದೇವ ಮಹಾರಾಜರ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಾವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಗಳು ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅವರ ಭಕ್ತಜನರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಸಾತ್ವಿಕ ಆಹಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಇಂದಿನ ಆಹಾರಗಳಾದ ಪಿಜ್ಜಾ ಬರ್ಗರ್ ಗಳನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟಾಗ ಗುರುಗಳು ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಸಾತ್ವಿಕವಾದುದನ್ನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರ ಸ್ಥಿರವೇ ಸಾತ್ವಿಕವಾಗಿದೆ. ಸಾತ್ವಿಕ ಆಹಾರದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಭಗವಂತ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವ ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ಆಯುಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚುವುದೋ, ಆರೋಗ್ಯದ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗಿ, ಸುಖ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಯು ಹೆಚ್ಚುವುದು ಆ ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಸಾತ್ವಿಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ರಾಜಸಿಕ ಮತ್ತು ತಾಮಸಿಕ ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ಸುಖ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿ ಕುರಿತು ಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ರಸಯುಕ್ತ ಆಹಾರ ಅಂದರೆ ಫಲ, ಕಂದ ಮೂಲಿಕೆಗಳು,

ತುಪ್ಪ ಹಾಲು ಮತ್ತು ಹಾಲಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಉಳಿಯುವ ಅಂದರೆ ತುಂಬಾ ಸಮಯದ ವರೆಗೆ ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಾತ್ವಿಕವೆನ್ನಲಾಗಿದೆ.

17.9

**ಕಟ್ಟಮಲ್ಲವಣಾತ್ಯುಷ್ಣ, ತೀಕ್ಷ್ಣರೂಕ್ಷವಿದಾಹಿನಃ |
ಆಹಾರಾ ರಾಜಸಸ್ಯೇಷಾ ದುಃಖಶೋಕಾಮಯಪದಾಃ ||9||**

ಕಹಿ, ಹುಳಿ, ಉಪ್ಪುಳ್ಳ ಅತಿ ಬಿಸಿಯಾದ, ತೀಕ್ಷ್ಣ ಅರ್ಥಾತ್ ಖಾರವಾದ, ಹುರಿದ, ದಾಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಮತ್ತು ದುಃಖ, ಚಿಂತೆ ಮತ್ತು ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವಂತಹ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥ ಅರ್ಥಾತ್ ಭೋಜನದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ರಾಜಸ ಪುರುಷರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತವೆ

ಭಗವಂತ ಇಲ್ಲಿ ರಾಜಸಿಕ ಭೋಜನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಹಿತಮಿತವಾಗಿ ಸೇವಿಸಬಹುದು ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅತೀ ಕಹಿಯಾಗಿರುವ, ಅತೀ ಹುಳಿಯಾಗಿರುವ, ಅತೀ ಉಪ್ಪಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಅತೀ ಉಷ್ಣವಾದ, ಅತೀ ಖಾರವಾದ, ಅತೀ ಒಣಗಿರುವ ಪದಾರ್ಥ, ಯಾವ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಂದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉರಿ ಆಗುವುದೋ ಇವೆಲ್ಲಾ ರಾಜಸಿಕ ಭೋಜನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಭೋಜನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವರು ರಾಜಸಿಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಥವಾ ಸ್ಫೂವದಿಂದ ರಾಜಸಿಕರಾದವರು ಈ ತರಹದ ಭೋಜನವನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಈ ತರಹದ ಭೋಜನದ ಬಯಕೆ ಇದ್ದರೆ ನಾವು ರಾಜಸಿಕರೆಂದು ಯೋಚಿಸದೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ವಿವೇಚಕರು ಸಲಹೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಅತಿಯಾದದ್ದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸಾತ್ವಿಕದ ಕಡೆಗೆ ಬರಬಹುದು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

17.10

**ಯಾತಯಾಮಂ(ಜ್) ಗತರಸಂ(ಮ್),ಪೂತಿ ಪರ್ಯುಷಿತಂ(ಇ್) ಚ ಯತ್ |
ಉಚಿಷ್ಟಮಪಿ ಚಾಮೇಧ್ಯಂ(ಮ್),ಭೋಜನಂ ತಾಮಸಪ್ರಿಯಮ್ ||10||**

ಯಾವ ಭೋಜನವು ಸರಿಯಾಗಿ ಪಕ್ಕವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ, ರಸಹೀನವಾಗಿದೆಯೋ, ದುರ್ಗಂಧಮಯವಾಗಿರುವುದೋ, ಹಳಸಿಹೋದದ್ದೋ, ತಿಂದುಳಿದುದೋ ಹಾಗೂ ಅಪವಿತ್ತವಾದುದೋ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾ ತಾಮಸ ಪುರುಷರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ

ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ತಾಮಸಿಕ ಭೋಜನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಹಾರ ತಯಾರಿಸಿದ ಮೂರು ಯಾಮಗಳ ಒಳಗೆ ಅದನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದು ಅತಿ ಉತ್ತಮ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅದು ತನ್ನ ರಸವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆಹಾರದಿಂದ ದುರ್ಗಂಧ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ಭೋಜನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಾರದು. ಬಹಳ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಇಟ್ಟಂತಹ ಭೋಜನ ತಾಮಸಿಕ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಎಂಜಲು ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಮಾಂಸಹಾರ ಮತ್ತು ಈ ತರಹದ ಭೋಜನಗಳು ತಾಮಸಿಕ ಭೋಜನವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

17.11

**ಅಫಲಾಕಾಂಕಿಭ್ರಿಯರ್ಜೋ, ವಿಧಿದೃಷ್ಟೋ ಯ ಇಜ್ಯತೇ |
ಯಷ್ಟವ್ಯಮೇವೇತಿ ಮನಃ(ಸ್), ಸಮಾಧಾಯ ಸ ಸಾತ್ವಿಕಃ ||11||**

ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ - ಎಂಬುದಾಗಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇರುವಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಾವ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಲ್ಪಡುವುದೋ ಅದು ಸಾತ್ವಿಕ (ಯಜ್ಞ) ವಾಗಿದೆ

ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಂತ ಯಜ್ಞಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಫಲದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞ ಸಾತ್ವಿಕ ಯಜ್ಞವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಜ್ಞವೆಂದರೆ ಹೋಮಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಗೆ ಹಾಕುವ ಸಮಿತ್ತು ಹವಿಸ್ಸು ಮಾತ್ರವಾಗಿರದೆ

ನಾವು ನಿತ್ಯ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ ಕೂಡ ಯಜ್ಞವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪಿತ್ರತ್ಯರ್ಥಮ್ ಕರೋಮಿ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ನಾವು ಏನೇ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಭಗವಂತನ ಪಿತ್ರತಿಗಾಗಿ, ಪಸನ್ನತೆಗಾಗಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ನನ್ನ ಸಾರ್ಥಕಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕರ್ಮವೇ ನಿಜವಾದ ಯಜ್ಞವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ವಿವೇಚಕರು ಇಲ್ಲಿ ಗೀತಾ ಪರಿವಾರದ ಸೇವಿಗಳ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿ ಗೀತಾ ಸೇವಿಯಾಗೋಣ ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಭಾವದಿಂದ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಪಶ್ಚಿಮಕರಾಗಿ, ತಾಂತಿಶ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ, ಗೂಘ್ ಕೊಆರ್ಡಿನೇಟರ್ ಆಗಿ, ಬ್ಯಾಚ್ ಕೋ ಆರ್ಡಿನೇಟರ್ ಆಗಿ, ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ರವಾನಿಸುವವರಾಗಿ, ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೇವಾ ಕರ್ತರು ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೆಲಸ ಆ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಯಜ್ಞವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪರವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಶಂಸೆ ಪಾರಿತೋಷಕಗಳು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸನ್ಮಾನಗಳು ಕೂಡ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಓಂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗೀತೆಯನ್ನು ಓದಿ, ಓದಿಸಿರಿ ಮತ್ತು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ಎಂಬುದು ಮಹಾಯಜ್ಞವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಕರು ಎಲ್ಲಾ ಸಾಧಕರಲ್ಲಿ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನೀವು L1 ನಿಂದ L4 ತನಕ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತರಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಈ ಸ್ತರಗಳನ್ನು ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಮಾಡಿ, 18 ಬಾರಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದಾಗ ಈ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಸಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಫಲದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾರು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಯಾರು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವುಗಳನ್ನು ಕರ್ತವ್ಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದರೆ ಅದು ಸಾತ್ವಿಕ ಯಜ್ಞವಾಗುತ್ತದೆ. ತನಗೆ ಇಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ಮುಹೂರ್ತಗಳನ್ನು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಇವೆಲ್ಲ ಅವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಕರು ಕರ್ತವ್ಯ ಭಾವನೆ ಮತ್ತು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಏನು ಅಂತರವಿದೆ ಎಂದು ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದರು. ಒಬ್ಬ ಉದ್ಯಮಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಕರ್ತವ್ಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಮಯದ ಕಡೆ ಗಮನಕೊಡದೆ ಕಾರ್ಯ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವ ಕಾರ್ಯದ ಪೂರ್ಣತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸದೆ ತನ್ನ ಕೆಲಸದ ಸಮಯ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆತನ ಕರ್ತವ್ಯ ಭಾವನೆ ಕಚೇರಿಯ ಸಮಯದವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಮಗೆ ಕರ್ತವ್ಯ ಭಾವನೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ದೊರೆತಂತಹ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕರ್ತವ್ಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಸಾತ್ವಿಕ ಯಜ್ಞವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

17.12

**ಅಭಿಸಂಧಾಯ ತು ಫಲಂ(ನ್), ದಂಭಾರ್ಥಮಪಿ ಚೈವ ಯತ್ |
ಇಜ್ಯತೇ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠ, ತಂ(ಮ್) ಯಜ್ಞಂ(ಮ್) ವಿದ್ಧಿ ರಾಜಸಮ್ ||12||**

ಆದರೆ, ಎಲೈ ಅರ್ಜುನ ! ಕೇವಲ ದಂಭಾಚಾರಕ್ಕಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡಲಾಗುವ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೀನು ರಾಜಸವೆಂದು ತಿಳಿ

ಫಲದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ ರಾಜಸಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತೋರಿಕೆಗೋಸ್ಕರ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ ರಾಜಸಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಕರು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ, ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ೧೮ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಕಂಠಸ್ಥಿಕರಣ ಮಾಡಿ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ತೋರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬೀಗುತ್ತಾ ದಂಭದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದರು. ಪಾರಂಭಿಕ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಇದು ಭಗವಂತನು ನನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದ ಗೀತೆ, ಇದನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇವೆಲ್ಲ ರಾಜಸಿಕ ಗುಣಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾತ್ವಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಸಿಕ ಗುಣಗಳು ವಿರುದ್ಧ ದಿಕ್ಕುಗಳಂತೆ. ತಾಮಸಿಕ ಯಜ್ಞ ಎಂದರೇನು? ದಾನ

ಮತ್ತು ತಪದ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂದಿನ ಸತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡೋಣ ಎಂದು ಹೇಳಿ ವಿವೇಚಕರು ಇವತ್ತಿನ ಪಶ್ಚೋತ್ತರ ಅವಧಿಯನ್ನು ಆರಂಭಗೊಳಿಸಿದರು.

ಪಶ್ಚೋತ್ತರಗಳು

೧) ಭೂಪೇಂದ್ರ ಅಣ್ಣ

ಪಶ್ಚೆ - ಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ತಪದಲ್ಲಿ ಏನು ಅಂತರವಿದೆ?

ಉತ್ತರ - ಯಜ್ಞವೆಂದರೆ ನಾವು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ. ಇದಲ್ಲದೆ ೧೨ ತರಹದ ಯಜ್ಞಗಳಿವೆ. ನಾವು ಮಾಡುವ ಹೋಮ ಹವನಗಳು ಯಜ್ಞದ ಒಂದು ರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜನಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ ಕೂಡ ಯಜ್ಞವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತಪ ಎಂದರೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವಯಂಗಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಮೇಲೆತಿಕ್ಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡುವ ಕ್ರಿಯೆ. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದುಃಖಿಸದಿರುವಂತೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕೂಡ ಒಂದು ತಪವಾಗಿದೆ. ತಪದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವಿಧಾನಗಳಿವೆ.

೨) ಉಪ ಅಕ್ಕ

ಪಶ್ಚೆ - ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಾರ್ಥಿಸುವಾಗ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲವಾಗದಂತೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?

ಉತ್ತರ - ಪೂಜೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಸಿರಾಟದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಮನ ಇಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸದಾ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆಗ ಮನಸ್ಸಿನ ಕೆಲ ವಿಚಾರಗಳು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಶಾಂತವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿಸಬಹುದು.

೩) ಅರ್ಚನ ಅಕ್ಕ

ಪಶ್ಚೆ - ಪಿತೃಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಯಾವ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಓದಬೇಕು?

ಉತ್ತರ - ಪಿತೃಪಕ್ಷದಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ಯಾವುದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಾಗಲಿ ಪೂರ್ಣ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಓದಿದರೆ ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಪಿತೃಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಯ ಎರಡು, ಎಂಟು ಮತ್ತು ಹದಿನೈದರ ಪಠನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಧಕರ ಪಶ್ಚೆಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ, ಹನುಮಾನ ಚಾಲೀಸಾ ಪಠಣ ಮತ್ತು ಸಮಾಪನೆ ಪಾರ್ಥನೆಯೊಂದಿಗೆ ಇವತ್ತಿನ ವಿವೇಚನೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಅರ್ಥ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ನಮ್ಮ ಈ ರಚನೆ ನಿಮಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾದೀತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. ದಯಮಾಡಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೊಂಡಿ ಬಳಸಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿ.

<https://vivechan.learngeeta.com/feedback/>

ಈ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಓದಿದವರಿಗೆ ನಿಮಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು

ಅರ್ಥ ವಿವೇಚನೆಯ ಈ ಬರಹವನ್ನು ನೀವು ಆನಂದಿಸಿರುವಿರೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಬರಹದಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳು ನುಸುಳದಂತೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೂ, ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ತಪ್ಪುಗಳಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಸಹಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿ.

ಜೈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ!

ಸಂಕಲನ : ಗೀತಾ ಪರಿವಾರದ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಬರವಣಿಗೆಯ ತಂಡ

ಪ್ರತಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗೀತೆ, ಪ್ರತಿ ಕರದಲ್ಲಿ ಗೀತೆ !

Let's come together with the motto of Geeta Pariwar, and gift our Geeta Classes to all our Family, friends & acquaintances

<https://gift.learngeeta.com/>

ಗೀತಾ ಪರಿವಾರ ಹೊಸ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಹಿಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥ ವಿವೇಚನೆಗಳ ಯೂಟ್ಯೂಬ್ ವೀಡಿಯೋಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು ಹಾಗೂ ಪಿಡಿಎಫ್ ಆವೃತ್ತಿಯ ಬರಹಗಳನ್ನು ಓದಬಹುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಳಗಾಣಿಸಿದ ಲಿಂಕ್ ಬಳಸಿರಿ.

<https://vivechan.learngeeta.com/>

ಗೀತೆ ಕಲಿಯಿರಿ, ಗೀತೆ ಹರಡಿರಿ, ಗೀತೆ ಜೀವಿಸಿರಿ

|| ಓಂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||